

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כד אייר תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 6:56 תל-אביב: 7:12 חיפה: 7:04 מוצאי שבת: ירושלים: 8:13 תל-אביב: 8:16 חיפה: 8:17 ר"ת: 8:49

פרשת בהר-בחוקותי

זיכוי והטבה לרבים

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמול בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

בגמרא מובאים מקרים רבים מהם לומדים עד כמה גדול כח לימוד התורה להגן על האדם מן המוות, וכדוגמת מה שמספרים חז"ל על דוד המלך ע"ה שאף שנגזרה עליו מיתה כמבואר בגמרא (שבת ל.) שהקב"ה אמר לדוד "בשבת תמות", ואז ישב דוד במשך כל שבתות השנה ועסק בתורה כל היום כדי שתגין עליו התורה מפני מלאך המוות.

והנה כשהגיע היום בו היה אמור להסתלק מן העולם, קרב אליו מלאך המות אך לא יכל להמיתו לפי שלא הפסיק מלימודו ולו אף לרגע קט. מה עשה? נענע מלאך המות את האילנות שבחצרו בקול רעש גדול. יצא דוד לראות מה אירע ונשמטה מדריגה מתחתיו, ברגע זה הפסיק מלימודו ונפטר מן העולם.

נמצאנו למדים שמי שדבוק בתורה, כל עוד אינו מפסיק מדביקותו, הרי אפילו מלאך המות אין גישה אליו, וצריך המלאך למצוא תחבולות שיועילו להסיח דעתו של הלומד כדי שיוכל לבצע את המוטל עליו. הוא שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום".

על כוחה של תורה להגן מפני האויבים עמד הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו תפארת יהונתן-חוקת) וכה כתב: "בוודאי שעמלק לא היה לו שום כח להלחם בישראל, אשר באותו זמן ישראל היה דור דעה אשר לא היה לעולמים. רק אלו אשר כבר היו בשביה אצל יצר הרע, אותן לקח בשביה, היינו אותן שלא עסקו בתורה, כי כוחו של עמלק על המתרשלים בתורה: כדררשין (בילקוט שמעוני ח"א רמז רס"ג) וילחם עם ישראל ברפידים". עכ"ד.

רבינו יוסף חיים מבאגדז זצ"ל כותב בספרו (בן יהודע ברכות סד.) שכח התורה להגן על האדם בעת צרה הוא רק כאשר לומד בחריצות ובזריזות ומחדש חידושי תורה. בזה ביאר את אמרת חז"ל (שם) "כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד" והיינו כל שלומד בהתרשלות, בעצלות ורפיון, אזי אין בו כח, כלומר: השגה לחדש חידושים אשר זכותם יגינו עליו. "כי זכות תורה המגן על האדם בעולם הזה בעת צרה הוא רק מן הפירות שהם החידושים". עכ"ד.

לאור האמור, יובן מה שמצינו מספר מקרים בגמרא שאמוראים סמכו על הנס [כגון בגמרא תענית (כ):] שלרב הונא היה יין בבית ישן וחשש לקחתו שמא יפול הבית, ובא עם רב אדא בר אהבה ופלפל עמו בדברי תורה ופינו את היין, ומיד כשיצאו נפל הבית. וכן שם (כא.) על נחום "איש גם זו" וכן בקידושין (כט: עיי"ש) ותמוה: איך סמכו על הנס והרי קיימא לן שאין סומכים על הנס?

אכן לאור האמור מובן, שמכיון שהיה להם כח התורה בעיון שמוכרח בחוק הטבע להגן, ממילא אין זה בגדר "נס".

זכות התורה להגן על כל הדור...

אחד הדברים שהחזיר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בתלמודו ובחניכיו היה האמונה בסגולת התפלה ובזכות לימוד התורה.

בשנת תשכ"ז לפני שפרצה המלחמה המכונה "ששת הימים" כאשר הישוב בארץ ישראל היה שרוי בצרה גדולה, הזעיק רבי יהודה את תלמידיו להרעיש עולמות בתפלה ובתחנונים, באמירת תהלים ו"סליחות" ותקיעה בשופרות, כדי להמתיק הדינים וישוב חרון אפו ית"ש מארצו ומנחלתו.

באותם ימים בחר רבי יהודה עשרה אברכים מצויינים מחכמי הישיבה, שהיו יושבים ועוסקים בתורה ללא הפוגה עד שעברו ימי החרום, מבלי להתעניין כלל בשום דבר חיצוני, אפילו לא בחדשות היום, כי אמר:

"הרי אפילו בסדום הרשעה אלמלי היו בה עשרה צדיקים היה הקב"ה נושא פנים בגללם לכל הדור, כ"ש אצלינו שאם נושבי עשרה צדיקים לעסוק בתורה ולהסיח דעת מכל הסובב אותם בימי חרדה ומתח בארץ, שזכותם יכולה להגן על כל הדור..."

וזאת ליהודה

עלון "איש לרעהו" פרשת בהר – בחוקותי הוקדש לעילוי נשמות
ר' אליהו יהושע בן ר' משה שטערן ז"ל נפטר בשב"ק כ"ז אייר תשס"א
וזוגתו מרת פריידא בת ר' זאב וואלף ע"ה נפטרה כ"ד אייר תשס"ב
ה . נ . צ . ב . ה .

הבוטח בה' שמשפק לו כל צרכו, הריהו שמה בחלקו ואינו דואג דאגת המחר !

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וציויתי את ברכתי" (פרק כה-ט, כ, כא)

והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"? ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

כבר הוכחנו בעבר מדברי חז"ל, שככל שתגדל אמונתו של אדם בהש"ת ויחזק בטחונו בו ויתלה בו כל יהבו, כן תגדל ותרבה הצלחתו. וזה הענין שאמרו חז"ל (ביצה טו): "כך אמר הקב"ה לישראל, בני, לוו עלי [לצורך סעודת יום טוב] והאמינו בי ואני פורע" [ואשלח לכם ברכה לפריעת החוב]. וכלל זה תקף גם להוצאות שבת והוצאות בניו לת"ת.

ולכאורה: אם הקב"ה חפץ להמציא לעני את היכולת הכספית לסעודות שבת ויו"ט, מדוע זה נעשה בדרך כזו של הלואה ואח"כ פרעון, ולא נתון לו מראש את צרכיו שלא יצטרך ללוות?

אלא י"ל דמכיון שכבר נגזר על העני שפרנסתו תהיה מצומצמת בדרך הטבע, א"כ, אם רוצה לשנות מעל הטבע שיהיו לו לסעודות שבת ויו"ט בשפע ללא מחסור, יוכל להשיג זאת ע"י שלימות האמונה והבטחון בהש"ת, ולכן נצרך לפעולה הזו של "לוו עלי והאמינו בי", שהתנאי לזכות לפרעון של הקב"ה מעל דרך הטבע הוא רק כשיקדם לו זכות האמונה והבטחון בהש"ת שמתבטא ב"לוו עלי" - על סמך הבטחון בהש"ת שיפרע. וזה נצרך בנוסף לתפלה.

ובזה דומים מזונותיו של האדם לקריעת ים סוף [כדברי חז"ל: "קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף"]. כשם שבקריעת ים סוף לא היה די בתפלתם כדי לחולל הנס, אלא היו צריכים את זכות האמונה השלימה והבטחון המוחלט בהקב"ה שבא לידי ביטוי בקפיצת נחשון לתוך הים עפ"י ציוו ה', כך במזונות צריך את הבטחון המוחלט בהש"ת שיפרע, שבא לידי ביטוי ב"לוו עלי"...

ביסוד זה נוכל ליישב ולהבין את דברי התוספות (ביצה טו). שהקשו: היאך אמרו חז"ל (פסחים ק). "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות" הרי אמרו כאן "לוו עלי ואני פורע"! ותירצו שמדובר באופן ש"אין לו לפרוע". ותמוה: ומה בכך שאין לו עתה ממי לפרוע, הרי לכן מבטיחו הקב"ה "ואני פורע"! [ואולי משום קושיה זו הגיה הגר"א זצ"ל בתרוץ התוס' שצ"ל "כשאין לו ממי ללוות". אך גם זה צ"ע, שהרי יכול ללוות מהצדקה עצמה?]

אכן, לאור האמור, נוכל לבאר שהתוס' כיוונו בתרוצם ליסוד שאמרנו, שבאופן ש"אין לו לפרוע" היינו שמרגיש שאין מי שיפרע לו, מתוך שחסר לו בטחון בהש"ת שיפרע, וממילא באמת לא יהיה לו את הזכות הזו של "לוו עלי ואני פורע". ואז אין לו ברירה אחרת אלא לעשות שבתו חול שלא יצטרך לבריות.

זה בדיוק מה שרואים בפרשתינו: הקב"ה מבטיח "ואכלתם לשובע" - למרות שתקיימו את מצות השמיטה, לא יחסר לכם מאומה! ואדרבה, עוד תשרה ברכה מיוחדת של "אוכל קמעה ומתברך במעיו" ולא יצטרכו לטרוח עם התבואה הרבה. אבל זה מותנה בבטחון מוחלט בהקב"ה [כדוגמת "לוו עלי ואני פורע"], ואולם אם יחסר להם בבטחון, ולכן ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" [הרי אין מי שיפרע לנו, ח"ו], באופן כזה תהיה ההנהגה בדרך הטבע (שהוא גם נס): "וציויתי את ברכתי"... שתהיה כמות גדולה של תבואה לשלוש השנים [ולא מעט איכותי] ותירבה טרחתם בשדה.

"יש להתחזק בדרכי הבטחון"...

כאשר כיהן נ"ק האדמו"ר מפאפא רבי יעקב חזקיהו גרינוואלד זצ"ל כרבה של צעהלים באוסטריה, הביא לו אחד מבעלי הבתים תמיכה מיוחדת פעם אחר פעם, מידי שבוע. כשהביא לו את התמיכה בפעם השלישית, סירב האדמו"ר לקבלה, הוא התנצל ואמר שהוא חושש שהקביעות תערער במקצת את מדת הבטחון שלו בהש"ת.

בשנת תרפ"ט גזרו השלטונות בהונגריה על כל בעלי העסקים והחנויות, לעבוד גם בשבת. נאמר להם שאם הם לא יצייתו ישלל מהם הרשיון. באסיפת רבני המדינה דנו בכובד ראש מה לעשות. היו רבים שהביעו את דעתם כי מוכרחים להמציא היתר לפתיחת החנויות בשבת, באמצעות שטר מכירה לגוי או בשותפות עמו... שכן הדבר גובל בפיקוח נפש.

אך האדמו"ר עמד על רגליו וצווח ככרוכיה שאסור ללכת בדרכים כאלה, כי אם לחזק לב העם ללכת בדרכי הבטחון, שהרי אין מעצור לה' להושיע ולהמציא פרנסתם של ישראל בהיתר. בכנס הרבנים התקבלה דעתו, ותוך זמן קצר הומתקה הגזירה ע"י השלטונות.

כאשר באו אל האדמו"ר בבקשה שיתפלל על צרה כל שהיא הגיב ואמר: "אם יש בטחון אין לדאוג כלל!"

במחיצתם

"לסמוך רק על הקב"ה"...

סיפר הגאון רבי אליעזר פליצ'ינסקי זצ"ל ששמע מפיו של הגרי"ז סולובניצ'יק זצ"ל את המעשה הבא שאירע עמו: כאשר בא בברית הנישואין עם הרבנית, היה אביה עשיר מופלג מאד ונתן עבורו נדוניה גדולה שהבטיחה לו פרנסה בריוח לתקופה גדולה אחר נישואיו, באופן שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה באין מפריע.

לקח אביו הגאון רבי חיים זצ"ל את סכום הנדוניה והשקיע אותו אצל סוחר שיעסוק בו בנתיים ויביא לו רווחים נאים שבהם יחיה בהמשך הימים.

אך מה שקרה הוא שזמן קצר לאחר נישואיו של הגרי"ז איתרע מזלו של הסוחר והוא ופשט את הרגל כשהוא גורר אחריו את כל המפקידים כספם אצלו, וכך ירד כל הוננו לטמיון ונשאר בעירום ובחוסר כל.

העיד הגרי"ז על עצמו שברגעים הראשונים מאז שנודע לו, נתרופפו ידיו מאד והתחיל לחשוב מה יהיה עמו לאחר שאיבד את כל הוננו והיאך יוכל להמשיך לחיות ברוגע. אך כעבור זמן-מה התאושש ושינה את מהלך מחשבתו באומרו: וכי למה זה הייתי רגוע עד עכשיו, מפני שסמכתי על זה שיש לי נדוניה הגונה לחיות הימנה, א"כ עכשיו אין לי אלא להחליף מבטחי ולסמוך על הקב"ה שהוא יסמכני ויסעדני וימציא לי את כל צרכי במילואם.

משחת שמן

השתדלות עבודה...

כאשר עלתה שאלת קבלת כספי השילומים מגרמניה, שלחו מ"ועד הישיבות" לשאל את החזן איש, אם נכון וראוי ש"ועד הישיבות" יטול כספי השילומים על חורבן הישיבות באירופה, כדי להחזיק את מוסדות התורה בארץ ישראל שמצבם הכלכלי קשה עד למאד.

השיב החזן"א: באמת כל מזונותיו של האדם קצובין, והמרבה לא יוסיף והממעט לא יחסיר וכל מחשבה הפוכה מזה גובלת ב"כפירה" ח"ו. ומכיון שכך, אם ישאלו בעולם האמת מדוע לא עשינו כל ההשתדלויות, נענה שהשתדלות עבודה כזאת לא חפצנו לעשות ונזכה בדין.

מיצות הלואה ללא ריבית

להחזיק ולתמוך בחברו ולסייע לו ע"י שילוח לו ממוזן ללא ריבית!

נלמד מהפסוק: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" ... "אל תקח מאיתו נשך ותרבית" (פרק כה-לה, לו)

ופירש רש"י: אל תניחהו שירד ויפול ויהא קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד. עכ"ל. והנה ממה שאמרה תורה "אל תקח מאתו נשך ותרבית". לומדים אנו שהדבר הראשון במעלה ליתן לאדם שמט ליפול, הוא כסף הלואה. ולכן הוזקק הכתוב להזהיר את המלוה מאיסור רבית. כיוצא בזה כתב הספורנו: כי זה דרך נאות להקימו כשתלוהו בלי נשך ותרבית.

כתב הרמב"ם (פ"א ממלוה ולוה ה"א): מצות עשה להלוות לעניי ישראל וכו' ומצוה זו גדולה מן הצדקה אל העני השואל, שזה כבר נצרך לשאול, וזה עדיין לא הגיע למדה זו, והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני...

ובספרו אהבת חסד (ח"א) כותב החפץ חיים: ולא ירע לבבו לחשוב כמה מטריח עלי האיש הזה תמיד בלקיחת המעות ובפרעונו, כמו שאינו כועס על מי שהוא דופק תמיד על פתחי חנותו ליתן לו רווח בעסקיו, וידע כי בכל פעם הוא מקיים מצות עשה דאורייתא, ויבוא עליו ברכה מאת ה'.

דרך קיום מצוות ההלואה - כותב הח"ח (שם-ח"ב) - כדרך נתנית הצדקה צריך ליתנה בסבר פנים יפות ולא בפנים זעומות. כך הדין גם לענין הלואה, צריך להזהר שלא ינהג בלווה מנהג בזיון חלילה, אלא ילוונו בסבר פנים יפות ויתבוננו בעצמו, אילו היה צריך להשיג איזה טובה מחבריו, כמה היה רוצה שחברו יקבלנו בסבר פנים יפות, כן יתנהג גם הוא עם רעהו.

וכן פירש רש"י בפסוק "את העני" - שלא תנהוג בו מנהג בזיון בהלואה, שהוא עמי. "את העני עמך" - הוי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני.

ומטעם זה - מוסיף הח"ח - אם לא יוכל להלוותו מאיזה סיבה שהיא, גם כן יתנהג עמו כמו בענין צדקה שלא יגער בו, ולא יגביה קולו עליו כדרך בעלי צרי עין, שמלבד מה שאינו מטיב עמו, עוד הוא גוער עליו, על מה שדפק בפתחו... אלא ידבר אליו בדברים רכים, ויראה לו לבו הטוב, שרצונו להלוות לו, אלא שאין בכוחו עתה מטעם זה או אחר. עכ"ד הח"ח.

זהירות יתירה...

פעם הגיע יהודי אל הצדיק **רבי נחום מהורדנא** זצ"ל כדי לבקש ממנו הלואה. הוא הביא עמו ספר יקר-ערך על מנת להשאירו אצל רבי נחום בתור ערבון על ההלואה.

ואולם רבי נחום מיאן לקבל מידו את הספר, ובכ"ז הלוח לו את הסכום שביקש, בלי משכון וערבון. התפלאו תלמידיו של רבי נחום ושאלוהו: מדוע לא אבית לקבל ספר יקר כזה כערבון?

השיב רבי נחום: אם הספר יהיה בידי, אני לא אוכל להתאפק מבלי אשר אקרא ואלמד בו, כי הוא ספר יקר המושך את הלב, ובזה יש מחלוקת הפוסקים (עיין חו"מ סי' עב סק"ב ויו"ד סי' קעב), מפני חשש רבית, פן יתקלקל הספר. על כן לא חפצתי לקחתו כמשכון, ואת הספר אוכל לשאול לכשאצטרך, ואז אתנה עמו בפירוש, שלא יקפיד אם יתקלקלו מעט הגליונות, ויקיים המשאיל "עושה צדקה בכל עת".

תולדות מנחם

"לא תרדה בו בפרך"

"שלא לעשות עבודת עבד"...

סיפר נכדו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "כאשר הגרי"ש היה חולה בשנת תשס"ג והיה חלש מאד, היה צריך להוריד את הנעלים, אך לא היה לו כח כלל לעשות זאת. והנה לפתע אני רואה איך שהגרי"ש מתרומם ממקומו בכוחות על אנושיים, מתכופף, ובהתאמצות נוראה מוריד את נעליו. אמרתי לו: "סבא למה אתה מוריד בעצמך את הנעלים, למה אתה לא מבקש ממני להוריד לך את הנעלים?"

השיב לי הגרי"ש: "הנה כתוב ברמב"ם שאסור לעשות עבודת עבד בעבד עברי, ומבואר מהו עבודת עבד? לבקשו להוריד לאדונו את נעליו. וזאת משום שכאשר מוריד לאדונו את נעליו הרי הוא מתכופף עד לתחתית האדון" ... בינו נא זאת!

רש"א זגלותא - ח"ג

שלא להכביד על פועליו, משרתיו ובני ביתו בעבודת פרך!

נלמד מהפסוק: "ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך" (פרק כז-מו)

וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג-ה): "לא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה, אלא לרצונם ותועלתם, ואפילו להחם צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם. אבל אדם שאינו נוהג כשורה, מותר לצוותו לכל אשר יחפוץ".

באחת מאגרותיו של החזון איש (קובץ אגרות ח"ב-אגרת פט) כתב: "דכאות רוח של האדם קשה יותר מדוחק הצרכים הגופניים, ובהיות כן, יש לי הצדקה שלא לאכוף עלי בבקשות ועשות דברים שהם דכאות רוח עלי ונגד דברים משוכנעים לי. ולהשיב ריקם פני מבקשים, קשה עלי מאד. ובשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל כתוב שזה בכלל "לא תרדה בו בפרך".

גם לענין "להטריח אחרים" בבקשות היה אומר: "אם רצונך לבקש דבר מאת רעד, שקול בפלס אם תפיק בקשתך, ואל תאמר: ומה מני יהלוד אם אשאלהו וימנע מבוקשיי דע, כי הרבה הפסדת במעשיך! כי אינך בטוח בעצמך מהערת כעס הלב על מיאון רעד, וגם בלב רעד מתנגב כי ליבך עליו - נמצא כי אתה בין אחים הפרדת והרבית שנאת חנינם..."

ראוי לציין, כי לאחר פטירתו של הסבא מסלבודקה-הגרני"צ פינקל זצ"ל, מצאו ב'קבלות' שלו שקיבל על עצמו להזהר במאד שלא לפנות לבני הישיבה בדרישות ובקשות "מיותרות", מחשש שמא יעבור על "לא תרדה", שהרי הם לא יוכלו לסרב לו...

"שלא להטריח את יהודי וורשה"...

פעם נכנסה אשה אלמנה אל החפץ חיים וסיפרה לו בבכי שהגיעה עתה במיוחד מהעיר וורשה, כדי לשטוח לפניו את צרתה. ויש לציין שהמרחק מוורשה עד לראדין היה גדול, חלק גדול מהנסיעה התבצע ברכבת וחלק בעגלות, ובכ"ז הטריחה עצמה עד לראדין.

האלמנה סיפרה שיש לה בן יחיד, ובעוד מספר ימים אמור להתגייס לצבא, היא חוששת מאד לעתידו הרוחני. וכן אם יתגייס היא תשאר בודדת בביתה.

הח"ח השיב לה שאינו יכול להתפלל עליה, וגם אחרי שביקשה שוב ושוב אמר לה שאינו יכול להתפלל, עד שעזבה את ביתו של הח"ח בפחי נפש. **הרב יצחק פופקא** זצ"ל שהיה נוכח שם, הביע פליאתו לפני הח"ח מדוע לא הסכים להתפלל על האלמנה.

השיב לו הח"ח: מי אומר לך שאיני מתפלל? אני כן מעתיר אל השי"ת עבור בנה, אבל לא רציתי לגלות לה זאת, כי יתכן שהתפלה תעזור, ואז האלמנה תספר זאת ליהודי וורשה, והם יהיו מבזבזים את זמנם וכספם, כדי להטריח את עצמם להגיע אלי מוורשה לראדין, ובכך אינני חפץ...

חו' קול ברמה

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

השובה לשאלה! / הרב נפתלי וינברג

השאלה הבאה עולה באוזננו מאת הציבור פעם אחר פעם. דומה שהגיע הזמן להשיב עליה בצורה ברורה - בתקווה שהיא תיפול על אוזניים קשובות.

וכך שואלים: אתם, מוכן 'אהבת אמת', פועלים לחיזוק המידות הטובות בקרב הציבור. מדוע שלא תפעלו באותו תחום גם כלפי הבית פנימה? נכון שהמצב בארץ-ישראל טוב מבחוץ-לארץ, אבל עדיין אחוּזי הבתים שמתפרקים מחייבים לפעול!

* * *

האמת ניתנת להיאמר שלא אלמן ישראל. בדיוק לשם כך ישנם קורסים והדרכות שמטרתם להשרות אהבה ואחוה שלום ורעות בכל בית-ישראל. אך עדיין שומעים עכל מקרים הפוכים... לפיכך נציג כאן סדרה של כללים ועצות-זהב, שמי שיאחז בהם ירווה נחת בביתו. עוד בית יתחזק, ועוד אחד, עד שלא ישמע שוד ושרב בביתו.

1 ראש לכל, חובה לכל משפחה לבחור רב פוסק שיהיה מקובל על שניהם. כאשר מוסכם עליהם שכל שאלה, בכל תחום וענין, תובא להכרעתו. כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות, לפיכך ראוי שבשבעת הצורך יכריע גורם שלישי כיצד לנהוג. כמובן שלא די שהרב יהיה גדול בפסיקת הלכות, אלא הוא חייב גם להיות חכם, נועם הליכות ומנוסה בחכמת החיים.

2 אין "לערבב" קרובי משפחה או חברים בעניינים פרטיים, בכל צורך בהתייעצות יש לפנות לרב.

3 אין דרך חזור. חובה **להפנים** שהחל מאותו רגע בו נאמרו המילים "הרי את..." אין כל דרך חזור. עצם הידיעה הזו מכריחה את שני הצדדים להשקיע את כל כוחותיהם, אנרגיותיהם, זמנם ומרצם בהשגת היעד הנכסף של שלום-בית!

4 למרות לחץ החיים, ומיליוני המטלות שרובצות לפתחנו במשפחה עם ילדים, חובה להורים לבודד מידי שבוע זמן מסוים בו הם יוצאים מהבית ומשוחחים ללא הפרעות. פעם בחודש, יש להתנתק לגמרי מחיי השגרה, לצאת ולהחליף כוחות (זה לא חייב להיות כרוך בהוצאות גדולות).

5 יש להגדיר ולהטמיע את סדר העדיפות האנושי: **במקום הראשון:** הבעל ואשתו. **במקום הראשון:** הבעל ואשתו. **במקום השני:** הילדים. נכון. הילדים הם רק במקום השני, ולא במקום הראשון. **במקום השלישי:** ההורים. **במקום הרביעי:** המשפחה המורחבת. **במקום החמישי:** החברים והקבוצה.

6 "ואל יעלימו לא זה מזו ולא זו מה" - חובה להיות אמיתיים וחשופים אחד לשני. זה כולל את כל הנושאים הכספיים, ואת האיסור המוחלט לומר דבר שאינו אמת לאמיתו - מלבד כאשר ההלכה מתירה לשנות. גם במקרה זה יש

לחשוב ביראת שמים אם להשתמש בהיתר או לא, רצוי מאוד להתייעץ עם רב או מורה הוראה לפני שימוש בהיתר זה.

7 א - להיות חכם - ולא צודק. מכיוון שהערך של שלום-בית הוא מעל הכל, ברור שהוא גובר על ה"צורך" להיות צודק. תחת זאת עדיף להיות חכם ולוותר לזולת. הוויתור הזה - בסופו של דבר - משתלם מאוד!

8 - להחליט מראש באופן ברור: אני מוכן לוותר בחיי היום יום! באופן זה הוויתור משתלב בטבעיות בחיים, ולא הופך לניסיון קשה בכל פעם מחדש.

9 - לא לשכוח את החיוב והמצווה מן התורה לשמח את הזולת - חיוב שבעיקר מוטל על הבעל.

10 - יש "ללמוד" את האופי והמנטליות של השני, ולא בפחות השקעה מאשר לימוד סוגיה עמוקה בש"ס. כאשר מבינים ויודעים את סגנון החשיבה ואופן פעילות רגשותיו של הזולת, מטמיעים את המידע ופועלים על פיו בעקביות בחיי היום יום.

11 להקפיד להתחבר עם אנשים חיוביים, המהווים דוגמא לחיי שלום אהבה אחווה שלום ורעות.

12 להשתדל לחיות חיים בריאים, במזון בתרגילי התעמלות, ובשינה מספקת. כל אלה תורמים לרוגע ולשלווה

13 חיבור רוחני באמצעות לימוד משותף של הלכות ונושאים תורניים.

14 הקשבה. להאזין למה שהזולת אומר עד המילה האחרונה.

15 להתרגל להודות על האמת. להיות מסוגל להוציא מהפה את המילה "טעיתי".

16 הזולת איננו נביא, ולא בן נביא. הוא לא צריך **לנחש** שהחיים בלעדיו אינם אפשריים - אלא עליו לשמוע זאת בפירוש.

17 לעולם מעמדה של האשה בבית איננה של "עוזרת", למרות שהיא עושה את העבודות הקשות של עוזרת... אדרבה, מעמדה הוא "עקרת הבית" - עיקר הבית וזה אחד הסיבות שיש לה קדימות בהדלקת נרות שבת.

18 לא משנה איזה מעמד חברתי יש לבעל או לזוגתו, או מה המשרה שלו או שלה. חובה לעודד ולתמוך ולהאדיר את ביטחוננו העצמי של הזולת.

19 תמיד. אבל תמיד. לדבר בנחת - ללא הרמת קול.

כמובן שאי אפשר במסגרת מצומצמת זו להעלות את כל האפשרויות והפרטים, לפרטים נוספים אפשר להתקשר להרב וינברג לפי הפרטים בראש העלון.

המשך יבוא!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממוקד ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il